

SLOVENEK

Velja po pošti:
za celo leto naprej K 26.—
za pol leta " " 13.—
za četrt leta " " 6.50
za en mesec " " 2.20

V upravnishvu:
za celo leto naprej K 20.—
za pol leta " " 10.—
za četrt leta " " 5.—
za en mesec " " 1.70

Za pošilj. na dom 20 h na mesec.

Posamezne štev. 10 h.

Inserati:

Enostop. petlitvrsta (72 mm):
za enkrat . . . . . 13 h
za dvakrat . . . . . 11 „
za trikrat . . . . . 9 „
za več ko trikrat . . . 8 „
V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsta 26 h. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja

vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod čez dvorišče nad tiskarno). — Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod

Upravnishvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2. — Vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. Upravnishkega telefona št. 188.

Po odkritju.

Sinoči je bilo po Ljubljani glavno vprašanje: Kaj bo pa „Slovenec“ rekel? Dasi smo dali za Ljubljano odtisniti še par sto izvodov več, so kmalu prihajale od vseh strani tožbe, da je „Slovenca“ zmanjkalo. Splošna sodba je pa bila: Premalo ste povedali in premilo ste jih prijeli.

Mi nismo take sirovine kakor „Narodovci“ in zato tudi te slavnosti nismo hoteli niti najmanje motiti. Poročali smo celo več in bolje in natančneje, nego dotična gospoda v svojem lastnem glasilu.

A nekaj opazk si dovoljujemo. Tisti vir, iz katerega prihajajo vse napake, je ta, da se neki gospodje čutijo tako vzvišene nad navadnimi smrtniki, da mislijo, da so vsi drugi le zato na svetu, da njim dvorjanijo. Iz te nadute prevzetnosti sledi neumnost, iz neumnosti pa vse drugo.

Ves slovenski narod so napumpali za denar. A kdo je dobil načrt spomenika na ogled? Čigavo mnenje se je upoštevalo? Koga so vprašali za njegovo mnenje? Reklo se je: dajaj! a nihče ni vedel, kaj in kako se bo izvršilo.

Delalo se je brez glave. G. kipar Zajc pripoveduje tužno zgodbo tega spomenika. Že je bila prva Prešernova soha razrezana in pripravljena za vlijanje. Zdjaj so pa dele ustavili, „brez premisleka, površno in zahrbtno“, kakor pravi umetnik sam, so ga obojali, in on je šest mesecev trpel brez dela. In potem se je zopet začelo iz nova. Za 71.000 K bi se bilo dalo po boljšem prevdanku kaj več storiti!

Potem so pa iskali prostora, kakor išče mačka kota za svoje mladiče. Spomenik narejen — prostora pa ni! Tu se vidi, kako brez glave so delali. Najprej se mora določiti prostor za spomenik, in temu prostoru primerno se mora koncipirati ves spomenik.

Odtod vse nesoglasje. Spomenik stoji na kraju, kamor ne spada. Vsa koncepcija kaže na to, da bi moral stati v gaju sredi zelenja, ki ga obdajaj od treh strani, odprti pogled nanj pa bodi le od spredaj. Zdjaj so ga pa postavili sredi mesta na trg, kjer se koncentrično shajajo ulice in se torej vidi od vseh strani, in kar je glavno — na trg, katerega arhitektura je čisto tuja slogu spomenika.

Iz Marijinega trga bi se dalo narediti eminentno moderno prometno središče z enotno arhitekturo, za katero bi morala biti morda fasada frančiškanske cerkve. To se bo še bolj videlo, ko bo del Ljubljanske obokan, oziroma most razširjen. Dosedanje zgradbe se bolj ali manj prilagajajo temu načrtu; Prešernov spomenik pa je padel vmes brez prevdanka in brez organične zveze z arhitekturo trga. O simetriji ni ne govora, in vendar je ravno simetrija prva stvar, na katero gleda stvaritelj monumenta.

Neki nemško-liberalni list je bil kot vzrok, zakaj so izbrali ravno Marijin trg, navedel to, da hočejo „nasproti spomeniku duševne sužnosti — frančiškanski cerkvi — postaviti impozanten spomenik svoboda bod e“. Zato je morala na vrh priti podoba napredne svobodomiselnosti. Svobodomiselnost pa ni bila še nikoli moškega spola in značaja in dobro oblečena tudi ne. Zato so mislili sohi Matere božje na pročelju frančiškanske cerkve postaviti na-

sproti zmageslavno podobo svobodomiselnega ženstva. Slišale so se tudi že bolj robate sodbe. Eni so rekli, da je treba s tem dražiti tercijalke, drugi so imeli še bolj programatične namene, ki jih zdravi dovtip ljubljanskega ljudstva pred spomenikom izreka dovolj na debelo.

Spomenik kaže torej samo od ene strani monumentalno podobo. Če prideš od „Uniona“ doli, je pogled na kameniti nastavek zaradi rastlinskega ornamenta še nekako povoljen, Prešeren pa se vidi preveč izpostavljen. Nesrečna Muza na vrhu pa se vidi v kaj čudni obliki. Tisti plašč, ki ji ga spredaj manjka, jo od strani zakriva tako, da se zdi, kot bi čepela velika žaba na skali. Še manj ugoden je celotni vtisk od Ljubljance sem, odkoder nima spomenik nobene prave podobe. V posameznostih se je pokazal g. Zajc mojstra, da pa celota ne kaže onega monumentalnega značaja, ki bi bil značaja trga primeren, so krivi oni, ki so ga tje postavili.

Napaka je, da ne kažejo ne podoba ne reliefi celotnega značaja pesnikovega. Ta Prešeren, ki tam stoji, se nam bi zdel kak velik državnik, samozavesten vladar, če ne bi vedeli, da naj predstavlja rahločutnega liričnega pesnika. In na reliefih vidimo izraženo le erotično vsebino njegovih pesmi, ne pa idealnega vzleta njegovega pesniškega duha. „Krst pri Savici“ je izražen s tako podobo, ki bi lahko pomenjala katerokoli ljubavno zgodbo, ne pa misli pokristijanjenja, ki jo je Prešeren opeval. Nagote so pretirane in v nasprotstvu z duhom Prešernovih poezij.

Odkritje samo, kakor smo poročali, je bilo stalo pod morečim pritiskom strankarskega teženja. Duha je manjkalo. To je pokazal slavnostni govornik, to mrzli sprejemi tujcev. Vse je imelo ta vtisk, da je slovensko-nemška zveza hotela kolikor mogoče zakriti vseslovanski značaj te slavnosti. Tej gospodi je bil veliko ljubši vsak Nemeč, ki je izobesil zastavo, kakor pa vsak slovenski gost, ki se je prikazal s kolodvora. Posebno neljubo so jim došli Rusi in zlasti težko je izvestna gospoda gledala Rusa.

Ce pogledamo v „Narod“, vidimo, da paradirata v poročilu samo Tavčar in Hribar. Koliko je drugih, ki so jih kar kratko odpravili. Namen ni bil drugi, nego da se tu na varnem pokazeta moža, ki pred svobodnim ljudskim zborom ne moreta zagovarjati svoje stranke.

Odrivali so se pa tudi slovenski pisatelji. Jeli ne bi bilo kazalo ob tej priložnosti sklicati shoda slovenskih pesnikov in pisateljev? Pirediti bi se bila morala literarno umetniška akademija, a niti gledišča niso odprli! Govorilo se je o slovenski kulturi, a videl je ni noben gost, ker so bile odprte pač gostilne, duševno življenje pa je bilo zaprto. Same komerze so dali zvečer, a tu ni govoril niti en literat. Napovedali so nekake govore, ki jih pa deloma ni bilo, ker je vse ostalo pri pijači, ali so bili pa tako grozno neuhoviti, tako prazni in vsakdanje plitvi, da se je na prvi pogled videlo, da ti ljudje o poeziji ne razumejo prav nič. In koliko je pri nas izobraženih mož, ki bi bili s svojimi idejami proslavljali slavnost, a so morali ostati pozabljeni!

Videlo se je, da možje, ki vodijo zdaj v Ljubljani slovensko izobraženstvo, nimajo več stika s slovenskim narodom. Odtujili so se mu, čim bolj so se vdajali boju proti ideji

naše ljudske stranke. Tuje jim je čutenje slovenskega ljudstva, mislijo si, da so nad ljudstvom, a v resnici so daleč od njega.

Nova ministra.

Hartel in Call nista več ministra. Ta vest nam je včeraj zvečer nenadoma došla. Hitro smo jo javili po Ljubljani. Kamorkoli smo jo sporočili, povsod je bilo vse presenečeno.

Gautsch zna presenetiti svet in zakrivati svoje načrte. Nenadoma sta na lastno prošnjo odpuščenata naučni minister Hartel in trgovinski minister Call. Cesar je oba odlikoval.

Za voditelja naučnega ministrstva je imenovan podpredsednik nižjeavstrijskega dež. šolskega sveta dr. Rihard baron Bienert, za voditelja ministrstva notranjih stvari pa sekcijski načelnik grof Leopold Auersperg.

Novi načelnik naučnega ministrstva je bil rojen l. 1863. v Veroni. V politično službo je vstopil l. 1868.

Grof Leopold Auersperg je bil rojen l. 1855. v Budimpešti. V državno službo je vstopil l. 1877., leta 1903. je pa postal sekcijski načelnik. Deloval je zlasti pri pogajanjih z Ogrsko in pri pripravah za nove trgovinske pogodbe.

Vladni krogi trde, da izprememba nima politične važnosti. A druga poročila trde, da namerava Gautsch v kratkem času izpremeniti svoje ministrstvo v parlamentarno.

Zdjaj ko sta odstopila ministra Call in Hartel, vodijo štiri ministrstva začasni voditelji. Ce se pogajanja rešijo, kakor želi Gautsch, bodo za trgovinskega, naučnega, pravosodnega in železniškega ministra imenovani drž. poslanci.

O položaju piše „Politika“: Ministra Hartel in Call sta odstopila, ker hoče Gautsch izpremeniti ministrstvo v parlamentarno. Z ozirom na ogrske razmere hoče imeti Gautsch močno večino, ki jo pa le dobi, ako izpremeni svoje ministrstvo v ustavno.

Nemci so vsled nagle izpremembe v Gautschem ministrstvu iznenadeni. Neki vodilni nemški politik je rekel: Vprašanje nastane, če bodo novi možje voljni izvesti stvari, ki so v zvezi s pogajanjimi vlade s češkimi voditelji. Gautschu Nemci ne zapajo in trde, da so Čehi povzročili sedanjno premembo. Obenem pa naglašajo nemški listi, da se Nemci ne smeje prezreti, ako preesnuje Gautsch svoje ministrstvo v ustavno.

Po vojski.

Novo rusko vojno brodovje.

Za zgradbo novega ruskega brodovja se je izdalo že 500 milijonov rubljev. Najprvo se bodo gradile topničarke za reko Amur in bojne ladje. Ladij torej ne bo težko napraviti, a težje bo dobiti zmognih častnikov in moštva.

Premirje.

Godzjadan, 11. septembra. Za ruskega pooblaščenca pri pogajanjih za premirje na bojišču je imenovan gener major Oranovski.

Drobne vesti.

Tokio, 9. septembra. Admiral Jamoto je izjavil, da je najboljšje, zadovoljiti se s sedanjim mirom, ker bi bilo obleganje Vladivostoka stalo velikanske vsote denarja. Rusija si bo gradila močno brodovje, isto mora storiti Japonska, da bo pripravljena.

Tokio, 9. septembra. Kacura izjavlja, da je nadoblast Japonske nad Korejo skoro neomejena. Japonska bo dobila premogovne rudnike v Fuzanu in Jentaju.

Komura izvršil harakiri?

New York, 10. septembra. Baron Komura je zbolel.

London, 10. septembra. „Times“ poročajo, da je izvršil baron Ko-

mura harakiri, ko je izvedel, kake posledice je imel na Japonskem sklep miru. Harakiri zakrivajo in poročajo, da je baron Komura obolen na neki notranji bolezni.

Zaplenjeni parniki.

Nagasaki, 11. septembra. Prizivno sodišče v Tokiu je potrdilo zaplenitev treh parobrodov, med katerimi sta avstrijska parnika „Birna“ in „Siam“.

Potresna katastrofa v Južni Italiji.

Celega obsega grozne katastrofe v Kalabriji še ni moči natančneje seznaniti, ker so brzajavne zveze večinoma porušene. Večina poročil prihaja od beguncev, ki so pribežali iz prizadetih krajev v Neapolj in drugam. A še ti so komaj govorili vsled strahu. Letovišče Monteleone, kjer je mnogo vil, je popolnoma porušeno. Tudi sosedna vas Tizza je težko prizadeta. Potres je trajal tu celih deset sekund. Z bližnjih gora so se odtrgale velikanske skale, ki so med silnim bobnenjem grmele v dolino, kjer so razdejale mnogo hiš. Tudi v mali občini Maitano v provinciji Cetanzaro so popolnoma razrušene vse hiše. Zrušila se je tudi vojašnica karabinierov, katerih je več ubitih. V kraju Monteleone je noč in dan na delu vsa posadka iz Reggio di Calabria, da rešuje ponesrečence. Manjka zdravnikov in obvezil.

Kakor se poroča, je popolnoma porušeni šest krajev. Pod razvalinami je še mnogo ljudi, katerim še niso mogli pomagati. Zrušena sta kolodvora v Stefanocozone in Sant'Eufemia. V Maropate se je z groznim gromenjem zrušil železniški most čez reko Laruffo.

Iz Catanzara se poroča z dne 10. septembra: Zadnjo noč so se lažji sunki ponavljali. Takoj ko se je izvedela grozna vest, je pristalo v Mesinski ožini več vojnih ladij in poslale svoje mornarje na kraj nesreče v prvo pomoč. Pehota je odšla v Kalabrijo z živili in 2000 šotari. Prebivalstvo prebiva neprenehoma na prostem.

Rimska „Tribuna“ poroča iz Catanzaro o groznih upoštevanjih. Porušeni je že več krajev. Številna žrtev ni mogoče dognati, ker je večina še pod razvalinami. Na tleh so se ponekod napravile razpokline široke po štiri do pet metrov ter globoke nad 20 metrov. Mesto Monteleone, kjer se je potres ponovil, je popolnoma zapuščeno. Grozna je slika razdejavanja. Pogled na trupla, ki so jih izvlekli izpod razvalin, je strašen. Kar poslopj se še ni podrlo, jih bodo morali podreti, ker se vsak hip utegnejo podreti. Več rešenih je vsled strahu zblaznelo. V Melitu se je zrušil del seminarja. Pokopanih je med razvalinami več gojencev.

Vse osebe vojaških bolnišnic v Rimu, Neapolju, Caserti in drugih mestih južne Italije je odšlo v Kalabrijo „Rdeči križ“ je že poslal na kraj nesreče svojo ekspedicijo s posebnim vlakom, kamor spravljajo ranjence.

Kakor poročajo listi, je škoda, ki so jo konstatirali v Palmi, zelo velika. Se vedno je čuti lahne potresne sunke. Prebivalstvo biva na planem. Zaukazano je, da se mora porušiti 300 hiš, v katerih ni možno bivati. V Meliti še vedno izkopujejo mrtve. Cela rodina, sestojča iz 11 oseb, je bila pod razvalinami pokopana. Tovorni vlaki prevažajo na stotine mrtvih. Tudi v Catanzaru je prebivalstvo prenočilo na planem. Iz pokrajine dohajajo zelo žalostna poročila. V Ioppolu je 200 mrtvih. Polja so polna bežečih prebivalcev. V Pizzu se zlasti ponoči dogajajo pretresljivi prizori. Iz Catanzara so dospele čete, ki pokopujejo mrlične. V Marlišanu je baje mrtvih in ranjenih nad 2200 oseb. V Cosenzi se je porušil del cerkve in zvonika. Grad je v nevarnosti. Ceravno je s Cosenzo prekinjena brzajavna zveza, se je vendar za-

moglo konstatirati nastopno škodo: V Castiglioni se je porušilo 16 hiš. V Castro libero jo bilo ubitih deset oseb. V San Lucido je škoda ogromna. Grad je porušen. Pod razvalinami je pokopanih mnogo ljudi. Tudi v drugih velikih pokrajinah je potres povzročil ogromno škodo. Terzano je skoraj porušeno. Tudi na otoku Stromboli so bili potresni sunki močni. Skoraj vse hiše so več ali manj poškodovane. Kabel je razdejan. V Marina belvedere noče prebivalstvo več v hiše ter zahteva nastanitev v železniških vozovih.

Plavajoča mina vrгла v zrak ribiško ladjo z dvema ribičema.

(Izvirno poročilo „Slovenca“).

Pulj, 9. sept. 1905.

Dne 7. t. m. je med 8. in 9. uro zvečer plul ribič Josip Grakalič s 15letnim sinom in psom iz pristanišča Ližnjana (vzhodno od Pulja) z malo ladjico, da lovi sardele. Ko je priplul k ustju drage, imenovane „Kuje“ začuje izpod ladjice zvok, kakor da bi kdo hitro in močno udaril po kovinski plošči. Ladjica se dvigne v zrak, vrže 4-5 metrov daleč v morje sina in psa, potem pa morje zakrije ladjico in starega Grakaliča. Za nekoliko časa se Grakalič z ladjo vred prikaže iz valov, sin se prime ladjice, pes odplava na kopno, obema ribičema pohitita na pomoč dva druga in ju rešita. Čoln je poškodovan na spodnjem delu, a na boku nad vedno črto ima utisnjen udarec, kakor od kroglice, v premeru 10 centimetrov. Mesto, kjer se je zgodila eksplozija, leži ravnatom, kjer se je l. 1903. ob priliki cesarskih kombiniranih vaj izkrcal naš cesar in kjer so fingirali izkrcavanje sovražnikovo. O vzroku tega dogodka so mnenja različna. Gotovo je pa to: Dne 6. t. m. je dojadrala v „Kuje“ italijanska mala dvojadrnica (trabacolo), pristala ondi celo noč in zjutraj, ko jim je neki domač ribič predal ribe, odplula. Karakteristično — kar so opazili vsi ljudje — je bilo to, da se je jadrnica na veliko začudenje vseh ogibala sredine vode in se držala kraja, kjer nobena ladja nikoli ne vozi, ker je tam morje zelo plitvo. Je pa še nekaj sumljivo. Pred nekoliko dnevi je plula po puljskih vodah okoli Fazane italijanska mala dvojadrnica „Aurora“. Ko so jo naši finančni stražniki preiskovali, so konstatirali, da sta na nji dva tehniška visokošolca vpisana kot pomorska vajenca (piccolo). Zadnji čas pa se okoli kraja, kjer se je zgodila omenjena eksplozija, krečejo vedno italijanske jadrnice, dasi doslej tam še nihče ni običaval ribariti.

Dogodek so javili oblasti; prišla je komisija, včeraj pa celo poveljnik vojnega pristanišča, kontreadmiral Ripper. Gospodje pridno preiskujejo, danes zjutraj pa je torpedovka odšla, da ulovi italijanske jadrnice, ki je pri Kujah prenočevala. Na torpedovki je tudi ribič, ki je Italijanom prodal ribe in pozna laške ribiče. Tudi imajo pomorske oblasti tajni ukaz, da pazijo na jadrnico „Aurora“. Večina ljudi domneva, da je mina „izgubila“ jadrnico „Aurora“.

Nemška jeza na Gautscha.

Nemški listi zopet besne nad Gautschem. Zgodilo se je pa res nekaj groznega in nekaj nečuvvenega za — Nemce. Predsedništvo brnskega višjega sodišča je baje ustno naročilo predsedniku opavskega deželnega sodišča, da morajo sodnije sprejemati češke vloge in jih reševati češko. Nemci so tudi besni, ker so dobile nekatere nemške stranke češka povabila za sodnije. Ubogi šlezjski Nemci so baje jako razburjeni in se bo s to zadevo pečal nemški šlezjski ljudski svet.

Fejervary pojde?

Iz Budimpešte poročajo, da se baje bliža konec Fejervaryjeve vlade. Baje namerava vladar pozvati grofa Andrassyja, barona Banffyja in Wekerla, da mu poročajo o položaju. „Magyar Hirlap“ sodi, da bo položaj kmalu jasen. Fejervary ve, da na merodajnem mestu ne odobrujejo njegovih načrtov in je zato že hotel vložiti prošnjo za odstop. Sedanji položaj je povzročil Gautsch, ki se je izjavil proti splošni volivni pravici, ker se boji, da če jo uvedejo na Ogrskem, se prične tudi v Avstriji velika agitacija zanjo. V krogih ogrske koalicijske so jako zadovoljni z razvojem stvari. Če odstopi Fejervary, je to znamenje, da je vladar voljan odnehati.

Včeraj se je vršil v Budimpešti ministrski svet. Dasi so ostali sklepi tajni, se je vseeno izvedelo, da ministrstvo rajši odstopi, kakor da izloči iz svojega programa splošno volivno pravico. Osobito Kristoffy je naglašal, da odstopi, ako vladar ne odobri splošne volivne pravice. „Neues Pester Journal“ priobčuje izjavo nekoga ogrskega ministra, ki je rekel, da vlada vztraja pri svojem programu, katerega glavna točka je splošna volivna pravica. Ministri so svoje predloge predložili vladarju v obliki spomenice. Pri predsedniku ogrske zbornice se

je vršilo včeraj posvetovanje o postopanju dne 15. septembra. Sklenili so nastaviti policiste, ki bodo skrbeli za prost dohod poslancem. V Hunyadski stolici je bilo letos mesca avgusta plačanih za 190.000 K manj davkov, kakor lani. Zdaj sploh v celi stolici nihče ne plačuje davkov. Cesar je baje na Fejervaryjevo vlado nevoljen, ker se je približala socialnim demokratom, na katere je vladar nevoljen ker so v zadnjem času napadali po časniki vladarsko hišo.

Anarhija na Kavkazu.

Na Kavkazu vlada popolna anarhija. Tuji v Baku so pbeegnili na ladje na Kaspiškem morju. „Lokalanzeiger“ poroča iz Bakua: V mesto je došel z artiljerijo general Gorgorkov, da napravi red. Kakih 1000 Armecev, ki se so utrdili v bolnišnici, so pozvali, naj se udajo. Odgovorili so s kamenjem. Nato so pričeli topničarji streljati iz topov. Vsled streljanja je bil poškodovan dimnik na parobrodu „Kaspi“, a tudi bolnišnico so razrušile kroglice. Ubityh je bilo mnogo oseb. To je ostale Armece tako razkačilo, da so izvršili napad in vzeli topove. Zgorela so poslopja podružnice „Državne banke“, dve cerkvi in gimnazij. Prekucubi so zasedli vse petrolejske vrele. Izmed 3600 petrolejskih vrelecev jih je zgorelo 3000. Povzročeno škodo cenijo na 139,700.000 rubljev.

V Luši so se 8. t. m. sprijaznili Armece in Tatare. Prebivalstvo so razorožili in izgnali tuje.

V Baku je položaj brezupen. V soboto so zopet streljali iz topov. Nепrestano požigajo poslopja. V mestu primanjkuje vode in kruha, delavstvo strada.

V Peterburgu splošno sodijo, da se grozno klanje na Kavkazu povzročili mohamedanci. Vstaja je naravnost naperjena proti Rusiji. Tatare so povsod razvili zeleno Mohamedovo zastavo. Oblegali so krščanske vasi in morili krščansko prebivalstvo s klici: Živel padišah! Položaj je grozen.

„Magd. Ztg.“ poroča iz Peterburga: Dogodki na Kavkazu so mednarodne važnosti, ker je bilo uničeno inozemsko premoženje. Pariška tvrdka Rotšildje zahtevala od ruske vlade velikansko odškodnino. Mednarodne zapletke niso izključene. „Times“ priobčuje grozne podrobnosti iz Bakua. Ubityh je bilo več tisoč oseb. List trdi, da takega klanja ni še bilo niti v Turčiji.

Grozni požar v Baku je popolnoma uničil rusko naftno industrijo. Ruska država izgubi vsled tega na davkih 100 milijonov rubljev. V Rusiji svetijo s petrolejem, parobrode in lokomotive kurijo z nafto. Iz Bakua poročajo, da je vsled bakuških nemirov prizadetih 133 tvrdk.

Iz Tiflisa poročajo 10. t. m. V Baku je čutineprestanostreljanje. Policija in vojaštvo preprečujeta nadaljnja požiganja in plenjenja. Veliko armenskih vasi je popolnoma uničenih. Uprli so se vsi Tatare, katerim se je pridružilo 4000 Kurdov iz Perzije. Rusi so pričeli pogajanja s perzijsko vlado, da zabrani Kurdom prestop perzijske meje.

Svedi groze Norvežanom z vojsko?

Iz Kodanja poročajo, da bo spor med Švedsko in Norveško težko rešen na miren način. Švedi nočejo odnehati v zadevi obmejnih norveških trdnjav in groze z vojaškim nastopom. Norvežani se upirajo švedskim zahtevam. Če Švedi ne odnehajo, je mirno sporazumljenje med obema državama izključeno.

Rusija.

Tolstoj bo kandidiral v duma. Nova stavka v Varšavi. V Varšavi se zopet pričeli stavkati vsi tovarniški delavci.

Aretacije v gledališču. Iz Lodza poročajo: Dne 10. t. mes. je vrgl nekdo v gledališču z galerije med občinstvo oklice, ki zahtevajo poljske šole. Vojaštvo je zato obkolilo gledališče in prijelo dvesto oseb, ki so bile na galeriji. V Varšavi so prijeli zadnje dni mnogo oseb.

Zaplenjeno skladišče z orožje. Carinske oblasti so odkrile na nekem otoku v Botniškem morskem zalivu 3 km od Kalmija 30 zabojev, v katerih je bilo 660 kavalerijskih pušk z bajoneti in 60 zabojev s 122.000 patron. Puške so švicarske in so bile že rabljene.

Izjava moskovskih vseučiliških profesorjev. Moskovski profesorji so objavili sledečo resolucijo: Naj se prično vseučiliška predavanja, a samo-umevno brez vsakega vladnega pritiska. Nemogoče je otvoriti vseučilišči v Odesi in Varšavi, ker je v obeh mestih proglašeno vojno stanje.

Obesili so v Peter Pavlovi trdnjavi 6 oseb, ker so z orožjem nastopili proti armadi.

Carjeva družina se namerava preseliti za daljši čas v Darmstadt.

Položaj na Japonskem.

„Daily Telegraph“ poroča iz Tokia: V Tokiu je zdaj popoln mir. Več tisoč vojakov kroži z nasajenimi bajoneti po mestu. Pred poslopji ministrov so postavljene vojaške straže. Policija straži državna in vladna poslopja, vse trge in poslaništva. Po cestah krožijo pehotne in konjeniške patrulje. Marki Ito in generala Nogi in Nodzu so odklenili konjeniško stražo pri svojih hišah. Z dežele poročajo o napadih na policijo. V celi državi se vrše shodi, na katerih jako ostro govore in sklepejo resolucije, ki izjavljajo nezadovoljnost prebivalcev s sklenjenim mirom. Vse brzozavke v inozemstvo so podvržene strogi cenzuri. Splošno se sodi, da ne pride v Tokiu do nove vstaje. Stevilo žrtv tokijskih nemirov ni natančno znano, ker je mnogo ranjencev skritih. Policija pri nemirih ni rabila revolverjev, marveč sablje, vsled česar je bilo ranjenih veliko izgrednikov, a so bile rane lahke. Odkar je proglašeno obsedno stanje, nise nastali novi izgredi. Cestna železnica v Tokiu zopet vozi.

Progresistična stranka je sklenila ostro resolucijo, ki graja sklenjeni mir.

Odstopil je tokijski policijski načelnik, tudi minister za notranje stvari najbrže odstopi. Vložil je že prošnjo za odstop, a je mikado ni odobril. Ministrski predsednik Kacura je obljubil sklicati meseca oktobra zbornico. Pričakujejo, da odstopi ministrstvo, ko bo sklicana zbornica. Vlada je prepovedala neki shod, ki je bil napovedan 10. t. m.

Stajerske novice.

„Sedanfeier“ celjskih Nemcev je bil nekaj posebnega. Neki učenjak Aistrich je izustil sledečo posebnost: „Ko je stopil Bismarck s svetovnega pozorišča, je dejal cesar Franc Jožef, da mu ta dogodek ne dá spati cele noči.“ Seveda Aistrich v Celju to najbolj ve. Sploh pa je silna škoda za nemške univerze v Avstriji, da ta človek ni vseučiliški profesor. Kaj vse lepega, novega in res avstrijskega bi se lahko slišalo. Tako je pravil in seveda tudi dokazal, da je bil Napoleon cesar jezuitov, da je bila bitka pri Kraljevem gradu največja dobrota za Avstrijo, da je vsako Bismarckovo slavlje patriotično. Naj gospod Aistrich malo bolj preišče luknje v svojih možganih, predno se bo zopet spravil govorit.

„Südmarka“ v St. Lenartu v Sl. goricah. Sopraga c. kr. sodnega adjunkta je prevzela odborniško mesto v odberu „Südmarkine“ podružnice. Zato bo sedaj g. soprog Rostvek kmalu avanziral.

Štajerski Slovenci pri delu. Politično zborovanje bo 17. t. m. v Remšniku. Poročal bo poslanec g. Robič. Dravska dolina na noge! — V celjski okoličini se je ustanovilo več novih bralnih društev. — Shod slovenske mladeniške zveze v St. Ilju je bil 10. t. mes. — Velika šolska slavnost je bila 10. t. m. v Ormožu. Slavnosti se je udeležil tudi „Sokol“ iz Varaždina. — Bralno društvo „Mir“ pri Veliki Nedelji je imelo 8. t. m. veselico, pri kateri je govoril g. dr. Ant. Korošec iz Maribora. — V Libiji pri Mezirju je imel 10. t. mes. Savinjski „Sokol“ Prešernovo veselico. — Bralno društvo v Kapeli pri Radgoni je imelo 10. t. mes. veselico, Kmetijsko bralno društvo v Gorenji Radgoni jo bo pa imelo 17. t. m.

Iz Hrastnika. Preteklo je štiri tedne, odkar so se odposlala pravila „Slovenskega delavskega podpornega društva“ na c. kr. namestništvo v potrjenje. Do sedaj jih vlada še ni vrnila, torej društvo lahko prične svoje delovanje. Pripravljali odbor že sprejema člane in kmalu se bo vršil ustanovni občni zbor. Socijalni demokrati so imeli že dva shoda, kjer se edino le zabavljali proti novemu društvu, seveda poslušalce so morali iz Trbovelj s seboj pripeljati. — „Rdeči Prapor“ je izpremenil „Slov. delavsko podporno društvo“ v „Slovensko delavsko društvo“. Čudno se nam je zdele, da je v uredništvu „Rdečega Praporja“ besedica „podporno“ iz našega oklica na hrastniške delavce izginila; saj se menda to ni zgodilo nalašč g. Kristan? — Da so novo društvo Nemci že naprej opljuvali v „Taggespeiti“, ker je slovensko to je umevno. Rudarji pa čedalje bolj uvidevajo, da se bodo v novem društvu organizirali v močno četo ter tako uspešno zastopali svoje stanovske koristi in podpirali drug drugega v potrebi. — Gotovo jih je zelo razveselilo, da so hrastniški diletantje v nedeljo, 3. t. m. priredili veselico v prid novemu društvu, ki je uspelo v vsakem oziru kar najlepše. Prostovoljno gasilno društvo v Hrastniku je prikorakalo korporativno ter vzorno skrbelo

za red. Hvala jim! Pozdravljali smo v svoji sredi vrle St. Pavlčane, ki se niso ustrašili dolgega pota, Delance in Trbovljce. Zapomnili si bomo pa tiste Trbovljce, ki so najbolj obljubljeni, da pridejo, da jih pride mnogo pri prvi priliki! Bome že vrnil! — Čisti prebitek 81 kron se je izročil takoj pripravljalnemu odboru „Sloven. delavskega podpornega društva v Hrastniku“, kateremu je le želeli, da se krepko razvije.

Š Umrla je 8. t. mes. v Mariboru gospa Ana Mally.

Š Soštanjski Nemoi so odprli preteklo nedeljo svoj novi hotel „Deutsches Haus“. Pravijo, da bo to njihov „Schutz- und Trutzbau“.

Š Smrtnonosen sršenov pik. Neki viničar se je peljal od Sv. Trojice v Ptuj. Med potom ga piči na obraz sršen. — Cez deset minut po piku je bil mož že mrtev.

Š Premeščen je stotnik drugega razreda Edvard Blaha pešpolka 13 kot učitelj na kadetno šolo v Mariboru.

Š Brežice. Veteransko društvo v Brežicah je v nedeljo obhajalo slavnost blagoslovljenja zastave. Bilo je navzočih okrog 6000 oseb, več društev z zastavami in godbo. Slovenci so razobesili slovenske trobojnice, a županstvo jih je ukazalo odstraniti. Proti temu odloku so se Slovenci pritožili.

Dnevne novice.

Ušli so mu — polži. Točno, kakor je „Slovenec“ napovedal, je — ušlo slavnostnemu govorniku. Na poti od doma do spomenika so mu ušli polži, ki jih je imel pripravljene, da jih v splošno radost nedolžnih slavnostnih otročičev izpusti na Marijinem trgu v čast Prešernu. „Narod“ namreč poroča, da je dr. Tavčar govoril pri odkritju Prešernovega spomenika sledeči odstavek: „Pač so po pesniku jekleni podobni lazili vsakovrstni slovstveni polži, in vsak je pustil nekaj svoje sline na njem, a spomenika, dostojnega spomenika, mu ni postavil nikdo...“ Ta odstavek je pa na poti pozabil. Dal je tiskati že naprej spisan govor, ki se ga pa ni mogel naučiti. Bilo bi tudi res preveč zahtevati od človeka, da bi se moral take čenče na pamet naučiti. S polži je torej dr. Tavčar hotel nagnati tiste učenjake, ki so v resnici s strokovno literarno vedo preiskovali Prešernove poezije. Znamenje akutne megalomanije je, ako pride tak diletant pred spomenik z namenom, da bi tako smešil resno vedo. Nam se zdi, da govori dr. Tavčar vedno v istem slogu — bedisi za Francičeve gavage ali za Prešernov spomenik. Dr. Tavčar je nameraval pripovedovati zbranim tisto lepe povest o steklem polžu in o jari kači. A polži so mu na poti ušli in ostal mu je samo kos klerikalnega zmaja. Pred leti je na podoben način izgubil vagon fižola, čez katerega je hotel v deželnem zboru zabavljati; dal je govor v tiskarno, pri seji pa je pozabil na fižol. Prešernovi polži torej nise osamljeni; ker jim dr. Tavčarjeva pozabljivost ne pusti lezti po Prešernu, da bi ga okrasili s svojimi „slineami“, naj se lotijo tistega fižola, ki jim naj prav dobro tekne!

O slavnostnem govorniku dr. Tavčarju piše zagrebško „Hrvatsko Pravo“: „Vele, da je dr. Tavčar prvi slovenski govornik, ali ovaj put ili nije bio razpoložen ili nije bio sretne ruke. Besjeda mu bijaše preobličajna za ovakve svečane, riedke sgode. Gotovo bez ijedne višje, nove misli.“ — Ako bi dopisnik „Hrvatskega Prava“ slišal kedaj naše ljudske govornike, tedaj bi še-le malo cenil Tavčarjevo govorniško sposobnost.

Izvrstne kritike imajo pri „Narodu“. Najzanimivejšje je pri vsej Prešernovi slavnosti bilo vsekakor predavanje gospoda Prijatelja v „Mestnem domu“, in gotovo je imelo v sebi več jedra, kot vsi drugi govori, ki so jih v nedeljo imeli različni slavnostni govorniki. Dasi je smer predavanja na več mestih bila čisto tuja, smo o njem prinesli stvarno in daljšo kritiko in se bomo še ozrli nanj, ko bo objavljeno; „Narod“ pa je o predavanju napisal trinajst vrstic in še te same fraze o „interesantnosti“. Imajo pač redakterje, ki znajo liki pouličnjaki zabavljati, kadar se pa gre za kako resno stvar, jo ali odpravijo s tremi besedami ali pa jo s svojega „viška“ ignorirajo.

Lep zgled. Vodstvo „Družbe sv. Cirila in Metoda“ nam piše: „Družbi

s v. Cirila in Metoda" je izročil gospod ces. svetnik Karol Savnik v spomin na poroko svoje gdč. hčerke Marije, sedaj gospe Wilfanove, 50 kron. Ko s hvaležnostjo beležimo ta domorodni čin kranjskega gospoda župana, želimo, naj bi se ob takih prilikah sploh spominjali Slovenci svoje šolske družbe. Ni treba 50 K, tudi 10 jih ni treba. A da bi nam nesla vsaka poroka le dve kroni ali njih eno, kolik kapital, nabran iz vse slovenske zemlje, bi bil to za nas. — Naj bi teh besedine prezrli slovenski ženinini in slovenske neveste! Pri vsaki poroki naj se na to opozarja!

Naznanilo o začetku šolskega leta 1905/1906 v knezoškofijskih zavodih. Šolsko leto 1905-1906 se prične dne 16. septembra. 1. Učenci, ki žele vstopiti v pripravljavni razred, naj pridejo v spremstvu svojih staršev ali njih odgovornih namestnikov dne 16. septembra vsaj do 5. ure popoldne ter se oglašijo pri ravnateljstvu. Sprejem v pripravljavni razred je začasen: učenci, pri katerih bi se razvidelo v prvih šestih tednih, da ne morejo uspevati, bi morali zapustiti pripravljavni tečaj ter se vrniti v ljudsko šolo. 2. Učenci, ki se napravili sprejemne izkušnje že v juliju, naj se istotako zglasajo dne 16. septembra vsaj do 5. ure popoldne. 3. Učenci, ki bodo šele delali sprejemni izpit, naj se zglasijo v spremstvu svojih staršev ali njih namestnikov do 16. septembra vsaj do 1. ure popoldne. — Ravnateljstvo knezoškofijskega učnega zavoda v Št. Vidu nad Ljubljano, dne 11. septembra 1905. — Opomba: Prečastiti dušni pastirji naj blagovolijo to naznaniti staršem učencev, ki so sprejeti v knezoškofijske katoliške zavode.

Pogreb rajn. P. Jožefa na Brezjah se je vršil v nedeljo 10. t. m. ob 4. uri popoldne. Velikanski prostor okrog cerkve je bil natlačeno poln, kajti prijatelji in znanci rajnega P. Jožefa prihiteli so od vseh strani, da ga spremijo k večnem počitku. Izprevod vodil je mil. g. prošt novomeški dr. Elbert. V cerkvi je ob krsti krasno govoril preč. g. prelat Rozman, naštevajoč zasluge in ljubeznjivost rajnega. K pogrebu prihiteli so tudi preč. g. kanonik Kajdiž in profesor Kržič. Pri pogrebu so bili zastopani samostani č. o. frančiškanov: ljubljanski po preč. gg. provincijalu P. Placidu in župniku P. Hugolinu, nadalje so bili zastopani samostani: Trsat, Brežice, Novo mesto, Kamnik, kapucinski samostan v Skofji Loki in samostan cistercenzev v Zatičini. Duhovnikov je bilo navzočih 45 in sicer 10 patrov iz drugih samostanov, 5 domačih in 30 svetnih duhovnikov. Pogreba udeležil se je korporativno občinski odbor Mošnj, Leše in Ljubno z županom na čelu. Nadalje se je udeležila pogreba požarna bramba iz Mošenj in Leš, šolska mladina z zastavo iz Mošenj, Marijina družba z zastavo iz Mošenj in Leš, drž. poslanec g. Pogonik, svet. trg. in obrt. zbornice gg. Gassner in Velkavrh, g. Karol Pollak in veliko gospodov uradnikov, ki so bili prijatelji rajnika. Izprevod pa je tudi spremila velikanska množica ljudstva. Krasna sta bila venca, katera se poklonili rajniku sosednja samostana in mladeniči. — Domači cerkveni pevci so zapeli v slovo rajniku tri žalostinke. P. Jožefa so pokopali na od njega izvoljeni prostor na novo pokopališče za samostanom. Priprost križ označuje prostor, kjer počiva mož, ki si je z svojo ljubeznjivostjo pridobil nebroj znancev in prijateljev. N. v. m. p.

Sloveči fizijolog M. Verworn, na katerega prisega kasta „Narodovih“ učenjakov ravnatako kot gališki judje na svoje amulete, piše v svoji razpravi „Naturwissenschaft und Weltanschauung“ (Die neue Rundschau, Berlin, 1904, 6 zvezek; str. 641—652) sledeče: „Ce se še enkrat ozremo na različne poizkuse, ustvariti na podlagi naravoslovja monistiško svetovno naziranje, potem moremo uspeh teh poizkusov konstatovati le z veliko potrlostjo. . .“ Gotove tudi to ne bo impeniralo našim liberalcem, kajti oni prvič

nič ne dajo na imena, drugič se pa takrat, ko se jih pozivlja, naj odgovorijo na argumente, od prvega do zadnjega vsi poskrijejo in si le od časa do časa najamejo kakega X. ali Ypsilona, da v pouličnem žargonu in z frazami, pobranimi iz „Arbeiter Zig.“ psuje sholastiko, ki jo ravnatako malo pozna kot ateistiške filozofe. Kolovodje materializma pa gredo v Trst, da tam naivnim pristašem „Edinosti“, ki tako vse verjamejo, kar se jim natrobi, oznanijo, kako so učeni oni, kako pa nazadnjaški klerikalci. Res zelo junaško!

— Odlični srbski gostje na Prešernovi slavnosti. V posebnem poročilu iz Belgrada je „Slovenec“ že dne 4. septembra navedel imena nekaj odličnih naših srbskih gostov. Dobilim smo še nekaj podatkov, katere tu pričujemo v dokaz, kaka res odlična srbska družba je bila pri Prešernovi slavnosti. Na čelu deputacije je bil blag. g. Kosta Glavinica, beligranski župan in prof. vseučilišča, kateri ima v prvi vrsti zaslugo za ta izlet Srbov. Culi sme, da se je tega moža na način preziralo, ki kaže o jako majhnem taktu do gostov. Poleg njega je bil eden najstarejših srbskih poslancev prota Marko Petrovič, predsednik svečeniškega društva, ki je ob odkritju spomenika tudi govoril, dasi se je menda posredovalo, naj bi za božjo voljo govoril „kak drug in ne pop!“ Nekdo izmed Slovencev se je izrazil „Mi še svojih popov ne maramo!“ Srbi so se mu pomilovalno smejali in v njihovem imenu je govoril — pop. Dr. Tavčarju so menda stali lasje po koncu, ko je videl, da ni trenutka v njegovem življenju, da bi bil varen pred „popi“. Ljudstvo pa je častitljivega srbskega duhovnika navdušeno pozdravljalo, bolj kakor nastop dr. Tavčarjev. Nadalje so bili med gosti gg: Manoj Smiljančič, V. Volovčić, inženjer; dr. Milan Radovanič, ravnatelj bolnice; Peter Tipa, preč. prof. društva; Uroš Blagovič, predsednik učiteljskega društva; Ceda Kostić in Milan Lazarevič, odvetnika; Bera Popović, profesor in narodni poslanec, prvak nacionalne stranke; Pav. Popović, vseučiliški profesor; Mića Miličević, tajnik kasacijskega sodišča; Mihajlo Dinić, glavni državni pravnik; polkovnik Radović, načelnik občine Kragujevac, ki je poslala pet zastopnikov kljub temu, da ni dobila vabila. Tudi občina Šabac ni dobila vabila, a je poslala štiri zastopnike, kazoč s tem smisel za slovensko vzajemnost. Med gosti so bili še: podpr. Babić, odvetnik Dragotin Petrovič, prvak radikalne stranke, prof. Spiro Kalik, Milan Nešić, zastopnik „Slov. Juga“. Srbska akademija nauka je določila za svojega bivšega min. predsednika Svetozara Nikolajevića, ki pa ni prišel, ker ga je „Nared“ nedavno prav po nepotrebnem napadel. Sploh smo čuli iz ust Srbov ostro obsodbo nad „Narodom“, ki se iz svojega blata čisto nerodno in neumno vtikuje v strankarske srbske razmere, namestu da bi stal na taktičnem stališču in kot slovenski list beležil gibanje na Srbskem brez neslanih dostavkov, ki ga med Srbi le blamirajo. Odposlance so poslali tudi: srbska knjiž. zadruga, srbsko književniško društvo, beligradske pevsko društvo s svojim skladateljem gosp. Mokranjcem na čelu, pevsko društvo Jakšič, srbsko odvetniško društvo, trgovsko društvo, obrtniška zveza, svečeniško društvo, profsorsko društvo, zveza srbskih časnika, katero je zastopal naš beligradski dopisnik g. Milan Dušan Sijačk, zastopniki srbske omladine, belgrajska delavska zadruga, društvo gostilničarjev, kleparsko društvo, društvo svečarjev, tiskarsko litograf društvo, čevljarško društvo, društvo pekov in raznih drugih društev. Zastopnike je poslalo 50 do 60 srbskih društev. Vseh srbskih gostov je bilo okolu 120. Ker so bili med gosti tudi zastopniki srbskega delavstva in obrtništva, je naravnost škandal pripravljalnega odbora za Prešernovo spomenik, da ni vzel med sebe nobenega zastopnika slovenskega delavstva in obrtništva da bi tako moglo tudi slovensko delavstvo in obrtništvo dostojno pozdraviti svoje srbske tovariše. Tega nečuvnega preziranja, ki priča o znatni berniranosti nekaterih gospodov, slovensko delavstvo dotičnikom nikdar ne bo pozabilo. No, pa od ljudi, ki niso skrbeli niti za dostojen sprejem, res odličnih srbskih gostov, kaj družega niti pričakovati ni bilo!

— Nova podružnica „Slov. planin. društva“ za polit. okraj Litija je priredila v petek 8. sept. izlet na Kum, ki se je kar najlepše obnesel. Udeleženci, okrog 50, so veselo klicali pri odhodu „Na svidenje!“ — Podružnica je že v dogovoru s merodajnimi osebami, tako da bo prihodnje leto že najbrž mogoče otvoriti na Kumu kečo „Slov. plan. društva“.

— Srbi v Postojni. Včeraj zjutraj se je 47 srbskih gostov odpeljalo v Postojno. Razume se samo ob sebi, da se ljubljanskim prirediteljem slavnosti ni zdelo vredno spremiti jih v Postojno, kakor se ni nič sterilno, da bi se gosti zanimali za ostale interesantnosti naše zemlje n. pr. za Bled itd. Pri vohu v Postojnsko jamo je sviral postojnska godba gostom „Naprej za stava Slave“. V plesni dvorani je Srbe pozdravil načelnik Anton Ditrich izražajoč veselje, da so bratje Srbi tako odlično počastili Prešerna. (Burni klici: „Slava Prešernu!“) S tem, pravi govornik, so Srbi pokazali, da so pravi Slovani, naši mili bratje! Srca naša plamte za Vas v polni zavesti, da Slovanom bodi edino veliko geslo: Bodimo edini! V jugu je naš spas, slovenski jug mora zavzeti svoje nekdanje zemlje, da postanemo svoji gospodarji“. Godba je svirala „Rad dojde Srbin v vojnik“. Vršile so se burne ovacije. V imenu Srbov se je zahvalil veleodlični gost g. Kosta Trifkovič, načelnik srbskega ministrstva trgovine. Evo Vam Srbov, ki so došli, da položijo venec zahvalnosti nepozabljivemu geniju slovenskemu s tem, da pokažejo slovenskim bratom svoje simpatije, da uživajo z njimi radost in da se veselo njihovemu uspehu. Prostor, ki deli Belgrad od Ljubljane velik je, ali je ljubav Srba napram Slovencem še mnogo večja. Ta velika ljubav privela nas je preko mnogih poljev, rek, gora in dobav in z njo iz globočine svoje duše iskreno in navdušeni kličemo: „Slava Prešernu! Živeli Slovenci!“ Viharno so se obnovljali ti klici. Srbski gostje se bili od čarobe Postojnske jame očarani. Pri vohu v jamo in pri izhodu odpeli so Srbi crkveno pesem: „Tebe Boga hvalimo!“ Iz Postojne so Srbi poslali ljubljanskemu županu Hribarju brzojavko. Naj bi še večkrat srbski gostje s svojim prihodom počastili lepe kraje naše domovine. Včeraj so se srbski gostje vrnili v svojo svedbno domovino.

— Dr. Lueger odlikovan. Dunajskega župana dr. Luegerja je predsednik francoske republike odlikoval s komanderskim križcem castne legije.

— V tujini umrl. V Ameriki je umrl bivši podjetnik v Zagorju g. Luka Habat, ki je pred letom dni šel v Ameriko. V Ameriki je bil Habat v nekem salonu za natakarja.

— Mladenič šestkrat ustrelil na 39letno omoženo žensko. V Trstu je neki Humbert Pahor, dvajsetletni mladenič, ustrelil na 39letno omoženo žensko, ki ima že 4 otroke, ker ni hotela vedeti o njegovi ljubezni do nje. K sreči jo ni nevarno zadel.

— Izpremembe pri oo. jezuitih. O Jakob Verhvc odide po enajstletnem bivanju v Ljubljani v Sent-Audraž na Koroškem; v Ljubljano pa je prišel kot novi misijonar o. Frančišek Tomc. Nemški pridigar o. Fr. Roller je premeščen v Gradec; na njegovo mesto stopi v Ljubljani o. Josip Zen-Ruffinen.

— Umrl je v Trstu gospod Ivan Požun, risar v tržaškem tehniškem zavodu in hišni posestnik.

— Ogenj Podlipo pri Vrhniki. Kakor je „Slovenec“ že poročal, pogorel je 8. t. m. posestnik Janez Pajsar iz Podlipo hišna šte. 20. Vnelo se je na „štali“ in v hipu je bilo vse v ognju, ker je bilo na hlevu polna sena. Ker je hiša na samotni, oddaljena od vasi eno uro, in je bil doma samo gospodar s hčerjo — drugi se niso bili prišli od službe božje — ni bilo misliti na takojšnjo pomoč. Z nevarnostjo življenja je gospodar rešil živino, pri čemur se je zelo opeknel, vendar je zgorelo troje telet. Zgorela je štala, hiša in mlin, večina sena, skoraj vsa obleka, mnogo gospodarškega orodja in denar v gotovini nad sto kron. Prijatelji sta na pomoč dve slavni požarni brambi, verdska in vrhniška, in mnogo ljudstva, katerim se je posrečilo, obvarovati par stranskih poslopj in zalogo živeža. Cast vrlim gasilec! Ponesrečenec je bil zavarovan za 1600 kron, škode pa je gotovo okrog 7000 kron. Dasi je ta požar prizadel samo enega gospodarja, je nesreča za dotičnika vendarle silna, ker je bil že sedaj v gospodarsko težavnem položaju in zadolžen. Brez kake pomoči je v nevarnosti njegova gospodarska samostojnost. Glede na to si drzne podpisani trkati na usmiljena srca s prošnje za kako blagohotno podporo. Morebitne mile darove sprejema podpisani. — A. Jemec, župnik. — Podlipo, 11. sept. 1905

— Ljubeznivi zavezniki Avstrije. Pri sv. Trojici blizu Kotori in v Ljuti so ujeli dva italijanska ogleduha in našli pri njih vse polno kart, načrtov in risb.

— Corrigendum. V včerajšnjem poročilu o komerzih je tiskarski škrat iz dr. Ilešiča napravil dr. Kešiča. — V včerajšnji oceni predavanja g. Prijatelja se nam je v naglici vrnila pomota pesnikinja Preissova mesto pisateljica.

Ljubljanske novice.

Ij Solska mladina pred Prešernovim spomenikom. Dne 30. septembra bodo šolska mladina ljubljanskih ljudskih šol pripeljali pred Prešernovo spomenik, mimo katerega bi defilirala in polagala nanj vence. Udeležile se bodo slavnosti tudi srednje šole. Detičnega dne ne bo šolskega pouka. Slavnostni govor bo imel župan Hribar kot predsednik mestnega šolskega sveta. Dež. šolski svet je to slavnost dovolil s pripombo, da se nikogar k udeležbi ne sme siliti. Ta eksotična prireditev je bila sklenjena, preden se je bil še odkril spomenik. Vsak pedagog mora zdaj priznati, da bi bilo skrajno nedopustno šolske mladino voditi pred spomenik, da bi občudovala nagega genija. Sicer imajo o tem besede starši.

Ij Slovesna zatvoritev razstave šolskih učil. Danes dopoldne je bila slovesno zaključena šolska razstava učil. Zbrala se se poleg učiteljskega zastopstva šolskih oblasti. Opazili smo tudi mnogo drugih odličnih oseb, n. pr. belgrajskega župana Glavinica, dež. odbornika Povšeta, ravnatelja Senekoviča, koncert. vodje Hubada i. dr. Deželni šolski nadzornik Fr. Levec je omenjal, da kaže vzorno urejena razstava, ki se sedaj zatvarja, pravo pot učiteljskega, kako doseči lepih uspehov v šoli. Hvalil je skrb in vnemo zlasti onih učiteljev, ki so sami oskrbeli razna učila ter izrazil željo, naj bi po vzoru te razstave delovale vse šole tudi izven Ljubljane. Predno se je zahvalil odboru ter posameznim sodrušnikom za prireditve razstave, dal je gospod nadzornik nekoliko duška nevolji, ker se je po krivdi „nekaterih hujskajočih elementov“ preprečila nameravana deželna učiteljska konferenca, ki bi bila poleg razstave mnogo pripomogla k uspešnemu razvoju šolstva na Kranjskem. Sklenil je s trikratnim „slava“ presvetlemu cesarju. — Grof Schaffgotsch se je zahvaljeval slovensko in nemško v imenu deželnega šolskega sveta ter povdarjal važnost takih razstav z željo „vivat sequens!“ Župan Hribar, kot predsednik mestnega šolskega sveta je častital, da je doseglo ljubljansko trudaljubivo učiteljsko tako lepe uspehe s krasno razstavo. „Očitno se nam je“, je rekel, „da ste skromno otvorili to razstavo; menim pa, da ste prav ravnali, kajti treba je bilo čakati uspehov, čakati kakšno sodbo bodo napravili veččaki in obiskovalci. Ker se je vse dobro sponeslo, ker je pohvala vsestranska, je pač primerne, da se razstava slovesno zatvarja. Hvale smo dolžni ljubljanskemu učiteljskega, zakaj mnogi izmed njih so cele počitnice žrtvovali, mesto da bi se odpočili po trudopolnem, mučnem delu v šoli“. Primerjal je razstavo norimberškemu lijaku, češ, razstava z mnogovrstnimi učili, ki jih naše stare šole niso poznale, je kot nek lijak, ki pomaga in kaže, kako se z lahkoto ulije začetna učnost v otroške glave. — V imenu odbora se je navzočim zahvalil nadzornik A. Majer. Učiteljsko se je res mnogo trudilo z razstavo, pohvale zasluži in jo je tudi prejelo; bolj pa še potrebuje gnotne zahvale!

Ij Egon Mosche. V angleško-nemški bolnici v Rosario de Santa Fé (Argentina) je umrl v 33 letu svoje starosti g. Egon Mosche, sin pokojnega ljubljanskega odvetnika dr. Moscheta.

Ij Umrl je v nedeljo v „Mestnem domu“ gosp. Ivan Hacin, skladiščnik mestne elektrarne, star 30 let. — Pred škofijo št. 13 je umrla gospa Ivana Brus, vdova bivšega knezoškofijskega oskrbnika.

Semenj. Dne 11. t. mes. je bilo na letni sejm priganih 848 konj in volov, 418 krav in telet, skupaj 1266 glav. Kupčija je bila pri goveji živini prav dobra, pri konjih pa dobra, ker so prišli po govejo živino Korošci in Moravci.

Ij O južni železnici se nam poroča, da je imela na svojem poslopju povodom Prešernove slavnosti dve zastavi. Drugod okraši ob slavnostih tudi peron. Tudi pri nas se naj to zgodi!

Ij Pošten pekovski vajenec. 17letni pekovski vajenec Jakob Pivk iz Sore se je učil pri nekem pekovskem mojstru v D. M. Polju, kateremu je ponesrečil 220 K in pobegnul. V soboto je bil Pivk na Zaloški cesti prijet, kjer je pri neki stavbi pod imenom Jakob Snoj delal.

Ij Ponesrečena kolesarja. Skupaj trčila sta včeraj popoldne s kolesi v Prisojnih ulicah Jakob Accetto, sin stavbinskega mojstra in hotelski uslužbenec Franc Jurkovič. Trčila sta skupaj tako močno, da sta odletela eden od drugega par metrov. Jurkovič je zadobil težke telesne poškodbe na levi roki in na glavi. Accetto si je pa zlomil ramo. Jurkoviča so prepeljali z rešilnim vozom v deželno bolnišnico, Acceteta pa z izvoščekom na njegov dom.

Ij Zdravje pri domobranski vojašnici ponesrečenih delavcev se je danes zboljšalo. G. Tönnens je imel delavce zavarovane pri zavarovalnici „Reunione Adriatica“.

Ij Dijaki in narodni kolek.
Piše se nam: Bliža se takoimenovani „dijaški semenj“. Zanašaje se na Vašo narodno zavednost, pozivljamo Vas, da kolekujete vse knjige. Brez koleka se ne kupi nobena knjiga.

Ij Pred Prešernovim spomenikom. A: Kaj pa dela ta sirota zgoraj na skali? — B.: Lej ga! To je muza! — Aja! Ona se muza, ker so jo postavili na d Prešerna!

Ij Odvetniška zbornica in Prešeren. Ahacelj: Zakaj ni odvetniška zbornica položila venca na Prešernov spomenik? — Behacelj: Prešeren je bil odvetnik, ki ni znal iz pravn kovati rume-njakov.

Naročajte se na „Slovenca“!
Nabirajte novih naročnikov!
Cim več bo naročnikov, tem bolj se bo „Slovenec“ izpopolnil in več bo nudil svojim čitateljem.

Kupujte narodni kolek!

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 12. septembra. Danes je cesar v daljši avdijenci sprejel Fejervarya. Kak je bil uspeh avdijence, še ni znano. Tudi Goluchowskega je cesar sprejel. Fejervary bo skoro gotovo podal demisijo.

Dunaj, 11. sept. Kronski svet se je pečal med drugim tudi o delegacijah in o skupnem proračunu, kakor tudi z nadaljevanjem trg. pogodb. Drž. zbor bo pa sklican najbrže 26. septembra.

Trst, 12. septembra. Tu bo laški parlamentarni klub imel jutri sejo ter bo sklenil oklic na volivce v zadevi italijanskega vseučiliškega vprašanja.

Monteleone, 12. septembra. Poleg že naznanjenih krajev, je potres tudi še v mnogo drugih napravil silno škodo. Nesreča se kaže vedno večja. Oni ki so katastrofo preživeli, so od strahu popolnoma apatični. Kralj potuje po opustošenih krajih.

Mesina, 12. sept. Tu se ponavljajo lahni potresni sunki. V okolici Pizza so narastli potoki in nekateri so strli jezove. Kraj Tripamia pri Catanzamu je ves porušen.

Catanzaro, 12. septembra. Pri Montaltu je jel bruhati vulkan, za katerega do sedaj niso vedeli. Oddaljen je od mesta 15 kilometrov.

Berolin, 11. sept. Kolera se na Nemškem še vedno ponavlja. Na Pruskem je bilo od 10. do 11. t. m. 14 slučajev bolezn in 6 smrti.

Berolin, 12. septembra. Vsega skup je doslej obolelo na kolero 161 oseb, 58 pa umrlo.

Peterburg, 12. septembra. Bajе ima princ Napoleon nalogo zatreti nemire v Baku. Tataři so zapalili in zaplenili dve banki. — Vojaštvo vse postrelji, Tataři pa zakoljejo vsakega vojaka ki ga zajamejo. Vojaštvo se na vso moč trudi, pregnati vstaše iz belega predmestja, kar se bo najbrž posrečilo.

Salamanka, (Spanija) 12. septembra. Na živinskem trgu se je splašilo 3000 mezgov. Bilo je ranjenih 75 oseb.

New York, 12. septembra. Newyorška policija ima nalogo, da tako straži Witteja, kakor Roosevelta samega. Vse polno tajnih policistov je vedno okoli in ga povsod spremlja. V New Yorku je mnogo Japoncev, ki strežejo Witteju po življenju. Kadar se prikaže na ulici, ga ljudstvo glasno pozdravlja.

New York, 12. septembra. Na mestni železnici se je zgodila velika nesreča, pri kateri je bilo ubitih 10 oseb, 25 do 30 ranjenih.

Meteorologično poročilo.

Višina n. morjem 306.2 m, srednji zračni tlak 736.0 mm

Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celsiusu	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24 urah v mm.
11. 9. zveč.	738.8	19.5	sl. jug.	jasno	29.8
7. zjutr.	738.5	11.1	sl. jvzh.	megla	
12. 2. pop.	737.4	28.1	sr. jzah.	jasno	

Srednja včerašnja temp. 19.8°, nerm. 15.5°.

Iščeta se takoj za vodovodne zemске zgradbe 2 akordna podjetnika

z 30—40 delavci. 1860 3—1

Ponudbe na upravništvo „Slovenca“.

Stalno se dá takoj v najem

hiša

blizu župne cerkve, v kateri se nahaja dobro vpeljana trgovina z mešanim blagom. Prometa na leto približno 30.000 K, lahko pa tudi še več. Pod ugodnimi pogoji se hiša tudi proda. 1862 3—1

Naslov pové upravništvo „Slovenca“.

4 dijaki

se sprejmejo pod strogim nadzorstvom na stanovanje in hrano v Krojaških ulicah št. 1. III. nadstropje.

1858 6—1

2 krojaška pomočnika

za večje delo sprejme takoj Anton 1859 Čebulj, Jesenice. 3—1

Trgovski pomočnik

vešč v trgovini z mešanim blagom z dežele in učenec, kateri se je že v kaki trgovini učil, poštenih staršev, se sprejmeta takoj ali s 1. oktobrom v večjo trgovino z mešanim blagom na deželi. Plača po dogovoru. — Oglasila sprejema upravništvo „Slovenca“ 1864 do 20. septembra. 3—1

KONTORIST

1779 4—2 išče službo. Naslov pové upravništvo tega lista.

Še ena

enonadstropna VILA

posebno pripravna za kakega vpokojenega gospoda, v neposredni bližini cerkve sv. Petra, 17 let prosta davka, se proda iz proste roke pod prav ugodnimi pogoji. — Naslov pové uprav. „Slovenca“. 1722 6—6

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice 9

Največja zaloga zgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke, velikanška izbira najnovejših modelov v konfekciji za gospe in deklice. 1846 6—1

Posebnost:

Vsakovrstne zelo praktične obleke zašolarje

po najnižjih cenah.

1855 4—2

Razprodaja.

Dne 15. t. m. ob 8. uri zjutraj se bo začelo razprodajati v Jesenicah na Dolenjskem pol ure od želez. postaje v Brežicah: 24 lepih prašičev, 24 glav krav in volov, konj, veliko ovsa, pšenice, koruze, ječmena, krompirja, 1000 stotov sena, ekvipaže, vozove, gospodarsko orodje, sploh vsa premičnina kakor tudi najfinejšega belega vina s posodo vred.

Dražba se vrši ob vsakem vremenu in se nadaljuje prihodnji dan.

Pirker in tov.

Važno za vsako gospodinjstvo!

Če hočete žgane kave z velearomatiškim okusom, močjo in izdatnostjo, kupujte samo žgane kave

Prve ljubljanske

velike pražarne za kavo

KARLA PLANINŠKA na Dunajski cesti

nasproti kavarni „Evropa“

ki spajajo vse te vrline.

1194 104—12

„Glasbena Matica“ v Ljubljani.

Šolsko leto 1905/6 se prične z vpisovanjem **dné 16., 18. in 19. septembra.**

To slovensko glasbeno vzgojevališče podaje učencem umetniško glasbeno izobrazbo v raznih instrumentih, posebno v klavirju in violini od prvega začetka do popolne konservatorske in koncertne višine, v violi, violončelu, kontrabasu in flavli do dostojne usposobljenosti za sodelovanje v orkestru, dalje v solopetju od začetka do operne in koncertne scene in v vseh znanstveno teoretičnih vedah, ki so za celeotno in popolno muzikalčno izobrazbo neizogibno potrebne, posebno v glasbeni teoriji, harmoniji, kontrapunktu in glasbeni zgodovini popolno izobrazbo za razumevanje skladb in predpogoje za skladanje, dirigiranje, pevovodstvo itd. Instrumentalnim učencem se nudi še posebej prilika, vaditi in izobraževati se v orkestralnih ensemble-vajah, katere se vršé redno vsak teden. Glasbeno-estetične izobrazbe v zborovem petju se učenci učé pri skupnih vajah zborov in pri eventual. sodelovanju pri koncertih. Na zavodu poučuje osem učiteljev. Zavod stoji pod artistskim vodstvom koncertnega vodje prof. Matija Hubada in pod administrativnim vodstvom šolskega ravnatelja Frana Gerbliča. Šolnina znaša od 2 K na pol leta do 4 in 8 K na mesec. Natančneje se izvé iz plakatnih objav in pri društvu v Vegovih ulicah št. 5.

1856 3—1

Odbor „Glasbene Matice“.

Mesečna soba

brez pohištva eventualno tudi s pohištvom s posebnim vhom se takoj odda v Salendrovih ulicah 6, III. nadstr.

1858 2

Poduk

v glasbeni teoriji in klavirju daje gospodična z izvrstnimi izpričevali za prvo, drugo in tretje leto. Kje, pové upravništvo „Slovenca“.

1853 3—2

DR. IVAN ORAŽEN
zdravnik v Ljubljani
opozarja na svoj
ortopedično-zdravilni zavod
v katerem se zdravi raznovrstno skriviljenje hrbtenice, izbočen hrbet, neenake rame, neenaka ledja itd.
Vse se izvršuje pod osebnim nadzorstvom dr. Oražna, ki daje pojasnila ob svojih ordinacijskih urah od 9.—10. dop. in od 2.—3. ure popoldne 1739 10—3
v Wolfovih ulicah št. 12, I. nadstropje.

V predilnici in tkalnici v Litiji

1861 2—1

se za stalno takoj sprejme

izurjen klepar.

V svrhu izgotovitve nekaterih zidarskih del se ravno tu sprejmejo

3 zidarji.

Plačilo 30 vin. za vsako uro, kakor tudi

6—8 močnih podajačev.

Plačilo 20 vin. za vsako uro. Delo na dan 11 ur.

Knjigarna
Kleinmayr & Bamberg
Ljubljana, Kongresni trg št. 2
priporoča svojo
popolno zalogo
vseh na tukajšnjih in zunanjih učiliščih, posebno na c. kr. I. in II. državni gimnaziji, c. kr. višji realki in c. kr. moškem in ženskem učiteljišču tukaj, zasebnih kakor tudi ljudskih in meščanskih šolah uvedenih
šolskih knjig
v najnovejših izdajah, v mehkih in trpežnih šolskih vezavah, po najnižjih cenah. 1852 10—2
Zaznamki uvedenih učnih knjig se oddajajo zastonj.
Ljubljanski šolski koledar 2 vinarja.